

Protiprávní zdanění

Od letošního roku je zdaňován výsluhový příspěvek (nejen) bývalým vojákům z povolání patnácti procentní srážkovou daní. Podle vyjádření ministra financí Miroslava Kalouska se jedná o odstranění nesystémové výjimky ze zákona o daních z příjmu. Asi není pochyb o tom, že se zdaněním výsluhového příspěvku nikdo z postižených nesouhlasí. Vystává otázka, co proti zdanění výsluhy dělat.

Od facebookové skupiny až k soudu.

Protože se zdaněním výsluh se několik lidí nejen nechtělo smířit, ale chtěli také něco zcela konkrétního proti tomu udělat, byla již na podzim roku 2010 Jiřím Kohoutem a Josefem Tomkem založena facebooková (FB) skupina „Výsluha versus právní stát“ (VvPS). K aktivní činnosti v rámci této skupiny se postupně přidávali i další nespokojení příjemci zdaněných výsluh. Prvotní aktivitou užšího „vedení“ skupiny bylo kontaktování poslanců a senátorů s vysvětlením smyslu výsluhy a žádostí o vyjmutí jejího zdanění z novely zákona o daních z příjmu. Protože tato aktivita u našich zákonodárců nepadla na úrodnou půdu, vedení skupiny se zaobíralo myšlenkou napadení zdanění výsluh u obecných soudů a Ústavního soudu. Aby to však bylo možné, bylo zapotřebí disponovat dostatečnou finanční částkou pro relevantní právní zastoupení v soudních řízeních. Vedení skupiny se tedy rozhodlo uspořádat sbírku právě za tímto účelem s tím, že bylo osloveno Sdružení válečných veteránů (SVV), které by převzalo záštitu nad touto sbírkou. Dne 22. ledna 2011 sněm SVV ČR přijal usnesení o zřízení pracovní skupiny ke koordinaci obhajoby legitimních práv vysloužilých příslušníků ozbrojených sil a bezpečnostních sborů a k založení účtu, na který budou moci dobrovolníci posílat

své finanční příspěvky na právní zastoupení. Členy pracovní skupiny se stalo užší vedení skupiny VvPS. Dne 25. ledna 2011 byl založen transparentní účet pro financování právního zastoupení v budoucích soudních sporech. S postupně přibývajícím finančními prostředky již bylo možno provést výběr advokátní kanceláře (AK), přičemž podmínkou byla specializace AK na ústavní právo a právo EU. Na svém jednání dne 19.2.2011 se pracovní skupina usnesla na výběru AK JUDr. Hana Klímová & Prof. nzw. Doc. JUDr. Karel Klíma, CSc. a dne 8.3.2011 byla s touto AK podepsána smlouva o právní pomoci. Vzhledem k možným žalobním variantám bylo stanoveno, že žalobců bude zatím celkem pět. Jedním z výběrových kritérií bylo i poměrné zastoupení přispěvatelů na účet tak aby byli mezi žalobci nejen vojáci, ale i hasiči, policisté, celníci a další postižení vysloužilci. Ve své podstatě stačí, aby uspěl být jen jeden jediný a důsledky se budou dotýkat všech. Je tedy neúčelné podávat desítky nebo snad dokonce stovky žalob, když cíl je pouze jeden a to zrušení zdaňování výsluh. V současné době (polovina dubna 2011) ještě probíhá dovýběr vhodných žalobců s ohledem na jejich „procesní rozpracovanost“. Okamžikem podepsání mandátní smlouvy a tedy převzetí zastupování jednotlivých žalobců prostřednictvím AK bude již vše plně v rukou AK a naší justice. Tímto bude také splněn hlavní úkol pracovní skupiny a SVV. Ještě prozradím, že podání prvních žalob lze očekávat počátkem měsíce května.

Co se týče časového výhledu (s ohledem na rychlost našich soudů), nelze říci, kdy bude o zdanění výsluh s konečnou platností rozhodnuto. Každopádně se jedná o běh na dlouhou trať. Rozhodně se nebude jednat o týdny ale o měsíce a pravděpodobně si počkáme i nějaký ten rok. O průběhu a výsledku soudního přezkumu zdaňování výsluhového příspěvku bude veřejnost z naší strany zcela jistě informována a lze předpokládat, že samotný výsledek neunikne ani zájmu médií.

Jak se naloží s penězi na účtu.

Ke dni 19.4.2011 přesáhla disponibilní částka na účtu jeden milion korun. Takto vysoká částka by již měla být dostatečná k financování soudních sporů nejen před soudy v ČR, ale i pro případ domáhání se práva u Evropského soudu

pro lidská práva ve Štrasburku. Samotnou finanční náročnost však z pochopitelných důvodů nelze do detailů předjímat. Proto je transparentní účet stále otevřen a lze na něj i v současné době posílat příspěvky. Zde bych chtěl poznamenat, že v případě, že by nebyla celá částka z účtu vyčerpána, budou zbylé finanční prostředky použity dle určení přispěvatelů prostřednictvím specifického symbolu při převodu peněz na účet na tzv. „rezortní“ dobročinné účely (pro vysloužilce a veterány postižené úrazy při služební činnosti a pro rodiny vysloužilců a veteránů usmrčených při služební činnosti), pro dětskou dobročinnou nadaci, dobročinnou nadaci pro tělesně postižené, dobročinnou nadaci pro seniory, nebo budou peníze ponechány na účtu pro případ obdobných „soudních třenic“, nebo budou použity pro činnost Sdružení válečných veteránů ČR a to v poměru uvedených jednotlivých specifických symbolů. Není tedy třeba se obávat, že by vybrané peníze neposloužily dobré věci. Pokud bude mít kdokoli z přispěvatelů na účet zájem zjistit, jakým způsobem je nakládáno s vybranými penězi, může po dohodě s SVV nahlédnout do účetnictví vedeného ke zřízenému účtu.

Kalouskova daňová výjimka.

Ještě si dovolím vyjádřit se k samotnému zdanění výsluh. Smyslem daně, a její existence vůbec, je to, aby tato byla příjmem státu zvyšujícím jeho majetek za účelem financování jeho potřeb a úkolů, tedy státních výdajů. Má-li ale být daň pro stát příjmem zvyšujícím jeho majetek a máme-li se bavit o dani jako takové, musí být zdaňován příjem, jehož plátcem je osoba odlišná od státu. Pouze v tom případě je totiž daňový výnos skutečným příjmem zvyšujícím majetek státu a jako takový vždy stojí na příjmové straně státního rozpočtu. Pokud je ale zdaňován příjem, jehož plátcem je stát, tato „daň“ ze své podstaty nemůže být, a ani není, pro stát příjmem zvyšujícím jeho majetek, ale jedná se pouze o snížení státního výdaje. „Daň“ z příjmu, který je vyplácen státem, se nenachází na příjmové straně státního rozpočtu, ale stojí na straně výdajové jako faktické snížení výdajů. Dá se říci, že se ve své podstatě již o daň vůbec nejedná, když pojmovým znakem daně je právě ta skutečnost, že daň zvyšuje majetek státu.

Stát má pochopitelně právo regulovat své výdaje a to i jejich snižováním. Děje se tak ale tím způsobem, že se daný výdaj snižuje přímo o konkrétní částku nebo na konkrétní částku, nebo se snížení vyjádří jiným způsobem (např. procentním). Snižování státních výdajů se ale rozhodně neprovádí tak, že by stát své vlastní výdaje danil. Pokud by kdokoli vznesl námitku, že se v případě výsluhy zdaňuje příjem, kterým výsluha jistě je, bylo by nutno zabývat se hlouběji pojmy „příjem“, „daň“ a především samotným smyslem a konstrukcí zákona. Právě proto, že zákon samotný má název „o dani z příjmů“, bylo nutno se vypořádat s pojmem „příjem“ pro účely zákona a také logickým nesmyslem, kterým je zdaňování příjmů vyplácených státem, tedy se zdaňováním státních výdajů. Z toho důvodu byl do zákona vložen paragraf s označením „osvobození od daně“ a výčtem jednotlivých příjmů, které jsou od daně osvobozeny. A právě v tomto paragrafu (§ 4 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu) najdeme výčet příjmů, které jsou vypláceny státem. Při pozornějším čtení zákona o daních z příjmu totiž zjistíme, že pravidla nejsou jen explicitně vyjádřena v jednotlivých paragrafech, ale jsou obsažena i implicitně v zákoně jako celku. Takovým pravidlem je také právě to, že příjmy, jejichž plátcem je stát, jsou osvobozeny od daně. Není tedy rozhodně pravdivé tvrzení ministra financí Kalouska, že zdaněním výsluh se odstranila výjimka ze zákona. Pravda je přesně opačná. Ministr Kalousek výjimku zavedl. A to výjimku věcnou a nadto diskriminační ve vztahu k jiným důchodům a dávkám sociálního charakteru, když výsluha ve své podstatě ničím jiným není, ale také, a to především, výjimku z logiky věci (a tím uvedení v život naprostého nesmyslu).

Jak jsem již uvedl, stát může své výdaje snižovat. Avšak ne ty výdaje, ke kterým se výslovně zavázal. Služební poměr je smluvní závazkový vztah mezi vojákem a státem, kde voják se zavázal k výkonu služby a stát se zavázal platit mu za to finanční náležitosti, včetně výsluhy po skončení služebního poměru. Vznikem služebního poměru také vznikl vojákovi právní nárok na výsluhu (při splnění zákonných podmínek) a ta se stala jeho majetkem. Stát je tedy smluvně vázán vyplácet výsluhu v přesně stanovené, služebním orgánem jednajícím jménem státu přiznané výši. Jakékoli snížení výše výsluhy bylo porušením závazku ze strany státu. Protože přímé snížení výsluhy bylo zcela zjevné porušení závazku, byl zvolen takový způsob jejího snížení, který by navozoval zdání legality. Tímto způsobem je právě zdanění výsluhy, tedy tzv. „odstranění výjimky“.

Ve své podstatě je tvrzení o odstranění výjimky ze zákona o dani z příjmu demagogie, a dle mého názoru přímo i obyčejná lež, které, bohužel, podlehl nejen zákonodárci, ale i někteří právníci, kteří se ztotožňují s názorem, že stát může zdaňovat veškeré „příjmy“ dle vlastního uvážení. Zdaněním výsluh totiž nedošlo k ničemu jinému, než k jejich faktickému snížení, a tím porušení smluvního závazku, který stát na sebe vznikem služebního poměru převzal a uzákonění logického nesmyslu, kterým je zdaňování státních výdajů. Uvedu jeden příklad, při kterém si „vypůjčím“ Kalouskovo oblíbené sako. Pokud jedna a táž osoba (stát) je zavázána k určitému plnění ve stanovené výši a zároveň je oprávněna stanovovat daně, může tato osoba porušit svůj závazek zdánlivě legálním způsobem tak, že z jedné kapsy u saka vyndá peníze a hned si jich část strčí do druhé a bude ještě navíc drze tvrdit, že závazek splnila v plné výši, jen je „zdanila“. Zatím se jedná o daň patnácti procentní, takže na výsluháře ještě něco zbyde. Ve své podstatě naprosto stejná bude ale situace, když stát zdaní výsluhu stoprocentní daní. Jediný rozdíl bude snad v tom, že ono „vypůjčené“ Kalouskovo sako může být prosto jakýchkoli kapes, nebude potřeba žádné peníze nikam přemisťovat. Výsluhář nedostane vůbec nic, a to opět s oduševnělou poznámkou, že dostal vše, co dostat měl.

Aby mě nikdo nemohl napadnout z neobjektivnosti, poukážu na výjimky z pravidla, že státní výdaje se nezdaňují. Jedná se o platy státních zaměstnanců, když důvodem je to, aby podléhaly stejnému režimu jako platy v soukromém sektoru a byly s nimi porovnatelné (pro účely statistické a ekonomické). Další výjimka je zdanění důchodů, pokud si důchodce přivydělá za rok dalších 840 000 Kč. Důvodem je „solidární“ snížení důchodu, když tento již neplní svoji funkci přiměřeného hmotného zabezpečení ve stáří, dané Listinou základních práv a svobod.

Na téma zdanění výsluh, včetně odkazů na relevantní judikaturu, by bylo možno popsat ještě mnoho stran. Ve své podstatě ale taková argumentace bude vždy vycházet z toho, co jsem zmínil výše.

„Výsluháři“ a vojáci v činné službě.

Setkal jsem se s názorem, že vojáci v činné službě nejsou příliš ochotni přispět na účet pro právní zastoupení v „boji“ proti zdanění výsluh s tím, že jich se to netýká, protože jednak ještě výsluhu nepobírají, a také proto, že podle § 143 odst. 10 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích

z povolání, výsluhové náležitosti náleží za podmínek platných ke dni zániku služebního poměru vojáka a z toho důvodu není u nyní přiznaných výsluh proti čemu protestovat. K první námitce lze uvést to, že zdaňování výsluh se bytostně dotýká i vojáků v činné službě prostě proto, že nikde není dáno, že státní zvůle při faktickém snižování výsluh, a tím porušování závazků prostřednictvím daně z příjmu, zůstane u „pouhých“ patnácti procent. K druhé námitce lze poznamenat, že závazkový vztah se uzavírá za podmínek vzniku tohoto závazku a nikoli za podmínek jeho skončení. Z tohoto hlediska je ustanovení § 143 odst. 10 zákona č. 221/1999 Sb. právně pochybné a zpochybnitelné v případném soudním sporu. Výsluhové náležitosti mohou náležet za podmínek platných ke dni zániku služebního poměru vojáka, avšak pouze pokud budou pro vojáka výhodnější, než podmínky při vzniku služebního poměru. Nicméně poslední slovo v této věci by jistě měl Ústavní soud v případě, že by v této konkrétní věci na základě podané ústavní stížnosti rozhodoval. Ale jak se říká – kde není žalobce, tam není soudce. Lze však důvodně předpokládat, že Ústavní soud se při případném projednávání zdanění výsluh problematiky vzniku závazku (vzniku služebního poměru) a jeho vlivu na podmínky přiznání výsluhy dotkne.

Závěrem bych chtěl poděkovat všem, kteří přispěli na účet pro právní zastoupení v boji proti zdanění výsluh byť i symbolickou částkou, vyjadřující jejich zájem o tuto problematiku. Mé poděkování rovněž patří Sdružení válečných veteránů, které převzalo záštitu nad tímto bojem a také ostatním členům pracovní skupiny za jejich čas a úsilí, který boji se státní zvůlí věnují.

Psáno 20 dubna 2011.
Miroslav Pechát

Informace o transparentním účtu, způsobu jak na něj i nadále přispět, činnosti SVV a pracovní skupiny najdete na následujících internetových stránkách:

Transparentní účet:
www.fio.cz/scgi-bin/hermes/dz-transparent.cgi?ID_ucet=2700105961

Sdružení válečných veteránů:
www.legionar.org
Web o výsluhách: www.vysluhy.cz
Facebooková skupina VvPS:
www.vysluhy.jdem.cz (záložka informace)